

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Неформальна економіка великого міста

для студентів

галузь знань 05 - соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 – соціологія
освітній рівень магістр
освітня програма «Прикладна соціологія»
вид дисципліни вибіркова

Форма навчання	заочна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	2, 3
Кількість кредитів ECTS	4 (2/2)
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач: к.соц.н., доц. Тетяна КУЗЬМЕНКО

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник: Тетяна КУЗЬМЕНКО, к.соц.н., доц., доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин _____ (Олег МАЗУРИК)
(підпис)
(прізвище та ініціали)

Протокол № 12 від «28» 06 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» липня 2022 року №8

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета дисципліни – здатність застосовувати поняття соціології неформальної сфери для аналізу й інтерпретації соціальних явищ і процесів, соціальних проблем у сучасному суспільстві.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* загальні поняття соціології, історію та теорію соціологічної думки.

2. *Вміти аналітично мислити*, вести аргументовану дискусію.

3. *Володіти навичками* самостійного пошуку та критичного опрацювання теоретичних та емпіричних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: навчальна дисципліна ВК.2.5. «Неформальна економіка великого міста» є складовою освітньої програми «Прикладна соціологія» та відноситься до дисциплін вибіркового блоку «Урбаністичні студії». Предметом дослідження є неформальна економіка та її специфіка у великому місті. Дисципліна передбачає ознайомлення з основними проявами неформальних економічних відносин, їх функцій та прикладного аспекту їх формалізації.

4. Завдання дисципліни: вивчення основних понять, категорій та підходів аналізу неформальних економічних відносин; їх структури, функцій, специфіки прояву у великому місті; формування здатності здобувачів виявляти, діагностувати та інтерпретувати прояви неформальної економіки у великому місті українського суспільства та світової спільноти.

Це спрямовано на формування наступних компетентностей:

- СК.02.Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.

- СК.06.Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1. знати				
1.1	Поняття та характеристики соціальних явищ: неформальна економіка, неформальний сектор, тіньова економіка, прихована економіка, протизаконне виробництво та економічна діяльність; неекономічні явища (виробництво для власного кінцевого споживання); корупція.	лекції, практичні заняття, завдання з самостійної роботи	усна відповідь, творче завдання, самостійна робота, контрольна робота	20
2. вміти				
2.1	Виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми, пов'язані з неформальною економікою українського суспільства.	лекції, практичні заняття, завдання з самостійної роботи	усна відповідь, творче завдання, самостійна робота, контрольна робота	20
2.2	Аналізувати кількісну та якісну соціологічну інформацію щодо поширення та причин неформальної економіки, зокрема корупції в сучасному суспільстві та Україні.	лекції, практичні заняття, завдання з самостійної роботи	усна відповідь, творче завдання, самостійна робота, контрольна робота	20
3. комунікація				
3.1	Зрозуміло і недвозначно доносити знання, власні висновки та аргументацію з питань неформальної економіки, дотримуючись у своїй діяльності норм професійної етики соціолога	лекції, практичні заняття, завдання з самостійної роботи	усна відповідь, творче завдання, самостійна робота, контрольна робота	20
4. автономність та відповідальність				
4.1	Визначати ефективні соціальні технології, спрямовані на зменшення частки неформальної економіки у великому місті українського суспільства та світової спільноти.	лекції, практичні заняття, завдання з самостійної роботи	усна відповідь, творче завдання, самостійна робота, контрольна робота	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)				
	1.1	2.1	2.2	3.1	4.1
Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки. (ПР02)	+	+	+	+	+
Зрозуміло і недвозначно доносити знання, власні висновки та аргументацію з питань соціології та суміжних галузей знань до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, що навчаються. (ПР08)	+		+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

	Кількість балів	
	Min.	Max.
Усна відповідь (РН1.1., РН2.1., РН2.2., РН3.1., РН4.1.)	9	15
Творче завдання (РН1.1., РН2.1., РН2.2., РН3.1., РН4.1.)	18	30
Самостійна робота (РН1.1., РН2.1., РН2.2., РН3.1., РН4.1.)	9	15
Контрольна робота (РН1.1., РН2.1., РН2.2., РН3.1., РН4.1.)	24	40
Разом	60 балів	100 балів

- підсумкове оцінювання: у формі заліку. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 60 балів для одержання заліку обов'язково написати КР та виконати творче завдання.

7.2 Організація оцінювання:

1. Усна відповідь – теми 1-2
2. Творче завдання – теми 1-2
3. Самостійна робота - теми 1-2
4. Контрольна робота – після теми 2.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та практичних занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	Практичні	самостійна робота
Семестр 2				
1	Неформальні соціальні інститути, неформальні норми. Види неформальних економічних відносин. Неформальна економіка.	2	2	56
Семестр 3				
2	Неформальна економіка: поняття, види, структура. Домашня економіка. Корупція. Неформальна зайнятість населення.	2		56
Контрольна робота			2	
Всього		4	4	112

Семестр 2

Загальний обсяг 60 год. в тому числі:

Лекції – 2 год.

Практичні заняття – 2 год.

Самостійна робота – 56 год.

Семестр 3

Загальний обсяг 60 год. в тому числі:

Лекції – 2 год.

Практичні заняття – 2 год.

Самостійна робота – 56 год.

Всього:

Загальний обсяг 120 год. в тому числі:

Лекції – 4 год.

Практичні заняття – 4 год.

Самостійна робота – 112 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Балакірева О. М. Тіньові доходи та інші позаправові практики населення: масштаби та динаміка // Український соціум, 2015, 3(54): С. 146-157 <https://cutt.ly/2EdJwZ3>
2. Балакірева О. М., Локтєва І. І. Неформальна зайнятість, дискримінація при працевлаштуванні та виміри людського капіталу // Український соціум, 2018, 4(67): 35-52 <https://cutt.ly/9EdH6Am>
3. Варга Н. І. Соціальні практики неформальної зайнятості населення прикордонного регіону України: соціокультурний контекст. – Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора соціологічних наук за спеціальністю 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології». – Класичний приватний університет, Запоріжжя; Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2020. <https://cutt.ly/2EdJxEQ>
4. Громадянське суспільство vs. корупція в Україні. — Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2019. — 240 с. (С.74-185) <https://cutt.ly/pEdJjdQ>
5. Інституційне середовище неформальних трудових відносин в Україні: масштаби, динаміка, наслідки / О. Пищуліна, Т. Юрочко; Центр Разумкова. https://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_Zaynat.pdf

6. Неформальні практики у формуванні посткомуністичних етнокультурних ідентичностей (інтерв'ю В.Степаненка з А.Полезе) // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2018. - №3. - С. 175-183. <https://cutt.ly/nEdH0mN>
7. Результати опитування підприємців, експертів і населення «Корупція в Україні 2020: розуміння, сприйняття, поширеність». <https://cutt.ly/AEdJpIN>
8. Сапелкін Ю. Корупція в Україні: сутність, умови існування, механізми протидії / Ю. Сапелкін // [монографія]. — Львів, 2016.

Додаткова:

1. Близнюк В. В. Неформальна зайнятість: ризики та наслідки для українського ринку праці / Український соціум, 2020, 1(72): 108-122 <https://cutt.ly/nEdH4nE>
2. Варга Н. І. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. Запоріжжя: Класичний приватний університет. - Випуск 85. 2020. С.92–104 <https://cutt.ly/MEdH2NI>
3. Висмулек І. Соціологічні опитування, інтерв'ю та інші методи збору даних / Інститут філософії та соціології Польської академії наук / Глона Висмулек <https://cutt.ly/jEdG3gR>
4. Гук Л.П., Гнучка нестандартна зайнятість: систематизація форм і використання на ринку праці України <https://cutt.ly/0EdHsWu>
5. Деркач С., Карпова О., Леончук О., Луцик В. Практичний посібник щодо роботи з викривачами для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) з питань запобігання та виявлення корупції <https://cutt.ly/sEdHMCq>
6. Івашина С. Ю, Івашина О. Ф. Інституціональна економіка: навчальний посібник / С. Ю. Івашина, О. Ф. Івашина. – Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2018. – 132 с. <https://cutt.ly/9EdHoT8>
7. Коваль О. Негативні тенденції та низька обізнаність: кілька тез про дослідження від НАЗК. – Травень. - 19, 2020 <https://cutt.ly/GEdHt0E>
8. Корупційні практики в Україні: сприйняття VS реальний досвід громадян <https://cutt.ly/EEdHVLq>
9. Марчук А., Нестеренко О. Оцінка виконання антикорупційної стратегії: досягнення та проблеми. <https://cutt.ly/oEdHX1a>
10. Міжнародні стандарти діяльності антикорупційних інституцій ACRECREVIEW #1, 10/2018 <https://cutt.ly/pEdHDCE>
11. Неформальні практики у формуванні посткомуністичних етнокультурних ідентичностей (інтерв'ю В.Степаненка з А.Полезе) // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. - 2018. - № 3. - С. 175-183. - Режим доступу: <https://cutt.ly/nEdH0mN>
12. Павленко Н.В. Неформальна зайнятість населення України <https://cutt.ly/UEdHTS4>
13. Презентація дослідження Центру Разумкова "Інституційне середовище неформальних трудових відносин в Україні: масштаби, динаміка, наслідки" <https://cutt.ly/6EdHWpi>
14. Торжевський М.В. Дегінізація зайнятості населення в Україні <https://cutt.ly/FEdHcYp>
15. Трифонов М. Неформальна зайнятість населення України: кількісний та якісний виміри // Спільне (13.05.2015) <https://commons.com.ua/uk/neformalna-zajnyatist-naseleण्या/>
16. Янг Е., Куїнн Л. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики Практичний посібник для радників з державної політики у Центральній і Східній Європі / Еойн Янг, Ліза Куїнн <https://cutt.ly/XEdG7qj>